

OSKAR
A RŮŽOVÁ PÁNÍ

*Zapálil jsem kočku, psa, náš dům
(dokonce jsem ugriloval i červený rybičky)...*

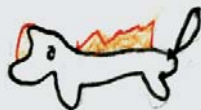
O S K A R A R Ů Ž O V Á P A N Í

Překlad Denisa Kerschová-Brosseau
Dramatizace Zoja Mikotová
Libor Vodička

Režie Zoja Mikotová j.h.
Výprava Jaroslav Milfajt j. h.
Hudba David Smečka
Dramaturgie Libor Vodička

Inspice Kamila Mitáčková
Náповěda Zuzana Zvěřinová
Rekvizity Jitka Janečková
Vlásenky Jitka Juříková
Garderoba Helena Kupová
Světla Kamil Nevřiva
Zvuk Michal Kedroň

Osoby a obsazení:

Oskar
Růžová paní
Maminka – Čiňanka – Peggy Blue
Tatínek – Uzenáč – Einstein
Paní Nda – Doktor – Popcorn

Josef Kubáník
Květa Fialová j.h.
Alžběta Kynclová
David Vaculík
Martin Vrtáček

Premiéra 7. ledna 2012

Potkala ho Smrti

Románový příběh Érika Emmanuela Schmitta je na první pohled pro divadlo látkou nevhodnou, vždyť se dá předpokládat, že sotva někoho do divadla přiláká téma smrti desetiletého chlapce. Kdo by se rád díval na poslední dny nebohého dítěte? Bylo by však chybné spoléhat se na první dojmy. Tak jako autor novely příběh usadil do filosofického rámce, který odkazuje ke křesťanské spiritualitě a jeho poselství je oslavou života, naděje a radosti, i dramaturgie této novely – jak tvůrci věří a doufají – svým smyslem připomene, že stejně jako každý den končí nocí, aby ta zase ustoupila jitra, i téma smrti může být na divadle především oslavou života. Příběh malého Oskara přece není tragický, byť by se tak na první pohled mohl jevit, neboť rozměry života desetiletého hochy v konfrontaci s konečností bytí jsou pro nás tragické.

Nenahlížíme však – spolu s autorem novely – na Oskarův život tragicky. Přijímáme úhel pohledu „bábi Růženky“, a byť nás mnohokrát při čtení, při adaptaci i při samotném zkoušení inscenace přemohl smutek nad Oskarovým údělem a opakovaně nám vyhrkly slzy, věděli jsme, že náš hrdina nám na tomto světě po sobě zanechal velké pozitivní poselství: každý život, třeba i ten nejtěžší, nejnepatrnější, plný bolesti a strádání, je současně naplněn smyslem. Je naplněn nadějí i radostí. Vždyť život je na tomto světě darem největším.

Naučili jsme se smrt v posledních desetiletích nepouštět do našich životů. Odháníme ji, jak žebračku od našich prahů a přitom si tím jen lžeme do vlastní kapsy a nedochází nám, jak pošetile se chováme. Zvykli jsme si umírat v izolaci, někde mimo zraky všech, ve sterilním prostředí nemocnic a léčeben pro dlouhodobě nemocné. Až příliš často také v osamění, v úzkosti a strachu, sice pod pláštěm chemických utěšitelů, vlídných snad k našemu chátrajícímu tělu, leč netečných k naší rozbolavělé duši. Kéž bychom přitom potkali – dříve než smrt – i tu „růžovou paní“!

Budeme-li pátrat po genezi tohoto dramatického žánru a hledat v dějinách umění, najdeme v našem civilizačním okruhu mnoho příkladů a nekončící linii, která se táhne od starověku do současnosti. Úzkost ze smrti je ostatně velké téma nejstarší dochované literární památky: eposu o Gilgamešovi. Křesťanství z tohoto tématu pak vytěžilo pro lidstvo velké a krásné poselství o naději a smyslu, o velkém božím plánu, na jehož začátku i konci je člověk. Středověk tento křesťanský příběh i poselství pak mnohokrát zobrazil. Nejen v podobě umučeného božího syna na kříži, v matčině náruči či v při-hrobové scéně, kde tři Marie oplakávají toho „jenž už není tu“, aby si vzápětí, z úst archandělových, vyslechly tu radostnou zprávu o zmrtvýchvstání. Brzy se to téma vtělilo i na jeviště a vznikl žánr *mystérií*: dramaturgie evangelií; *miráklů*: dramaturgie příběhů ze života svatých; a někdy od 14. století se rozvíjí i *moralita* jako žánrová varianta náboženských her.

Moralita je žánr alegorický. Nezobrazuje viděnou skutečnost v reálné perspektivě, nýbrž zobrazuje symbolicky, tj. skrze reprezentativní symboly, které jsou zástupci jiné skutečnosti či idejí. Moralita tíhne k modelu i k abstrakci, jež má vystihnout nikoli konkrétní, ale obecné. Moralita „posílá“ na jeviště lidský typ, obecného člověka, „kohokoliv“. Ostatně titul jedné z nejstarších dochovaných středověkých moralit z 15. století, která se objevila současně na několika místech Evropy, nese název *Everyman*, lat. *Homulus*, tedy „člověk – kdokoli z nás“. V této hře se Kdokoli ve svém příběhu setkává s alegorickými postavami, např. s Bohem, Krásou, Přátelstvím, Rozumem, Sílou, Poznáním – i se Smrtí.

Oskar a růžová paní ve své jevištní podobě můžeme přiřadit jako současnou variantu této dlouhé žánrové linie.

Smrti

Byltě jeden člověk
Byltě jeden člověk
Bylo mu jakkolvěk
Bylo mu jakkolvěk

Jenže od té doby, co mi transplantovali kostní dřev, je mi jasné, že ze mě radost nemají.

Šel od role k roli
Obhlídat obilí
Obilíčko moje
Co jsi jest tak pěkné
Obilíčko moje
Co jsi jest tak pěkné

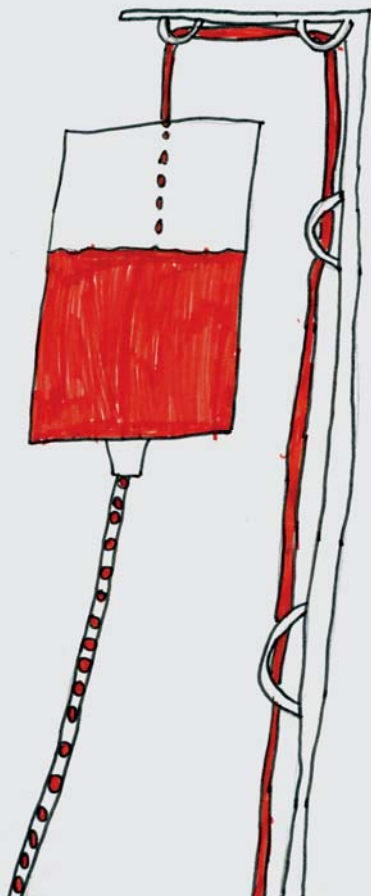
Potkala ho smrti
Na pěkné silnici
Co děláš můj choti
Mám s tebou mluviti

Nech mě milá smrti
Mám já co činiti
Dám já ti peněz dosti
Co můžeš unésti
Dám já ti peněz dosti
Co můžeš unésti

Zanechaj obilé
Stroj sa v rúcho bílé
Už ty musíš jíti
Všecko opustiti

Běda mně hříšnému
Jsem dlužen každému
A najvjéc jednému
Pánu Bohu svému
A najvjéc jednému
Pánu Bohu svému

(lidová píseň)

Leukémie

Leukémie se do lékařské terminologie dostala v roce 1847, kdy ji dva vědci nezávisle na sobě pojmenovali. K jejímu objevení sice došlo o něco málo dříve, ale až v tomto roce dostala své jméno od Rudolfa Virchowa. Druhým vědcem byl John Hughes Bennet, jenž jí v roce 1851 pojmenoval *leukocytemie*. Výraz leukémie pochází z řečtiny (*leukos* - bílý, *aima* - krev), odtud také některé starší výrazy jako *bílá nemoc* či *bělokrevnost*. Zdokonalení mikroskopu napomohlo výzkumu krve, což vedlo k poznání, že bílé krvinky tvoří několik typů. Mluvíme o monocytech, granulocytech a lymfocytech. Každá z těchto složek má svoji nezaměnitelnou úlohu v obraně organismu. *Granulocyty* převážně potírají bakteriální nákazy, *lymfocyty* zase virové. Cílem *monocytů* je ničit a odstraňovat poškozené či mrtvé buňky a choroboplodné zárodky. První pokusy o léčbu leukémie se datují do padesátých let 20. století; experimentální transplantace kostní dřeně byla provedena o deset let později.

Sice již známe faktory, které mají vliv na onemocnění, avšak samotný princip jejího vzniku je pro nás zatím ve většině případů neznámý. Neexistuje přesně daný důvod, proč k propuknutí nemoci dochází. Z největší pravděpodobností se jedná o celou řadu faktorů, dominantním je genetická predispozice, kdy lidé, u nichž mají chromozomy odlišnou stavbu, onemocní častěji. Jelikož dochází ke zvyšování nových pacientů s leukémií, hraje svou úlohu bezpochyby životní prostředí. Zejména u benzenu je prokázáno, že způsobuje poškození kostní dřeně. Vliv na vznik leukémie má i ionizační záření a virová onemocnění. Výzkum však stále nepokročil dostatečně daleko, aby určil všechny možné příčiny, neboť leukémie se projevuje i u jedinců, u nichž není prokazatelný ani jeden ze známých faktorů.

Léčba leukémie urazila za poslední roky kus cesty a zvláště u dětí se podařilo míru plného uzdravení dostat až za hranici 80%. U dospělých nejsou výsledky tak uspokojivé, podaří se plně uzdravit kolem 40% pacientů. Za plně uzdravené lze považovat pacienty, u nichž se za posledních pět let po ukončení léčby příznaky nemoci již neobjevily.

Jedna ta růžová babka je pořád stejná. Říkám jí babi Růženka.

Pomoci může každý.

První krok se nazývá rozhodnutí.

Co můžete udělat?

„Zapište se někomu do života...“

Tuto větu můžete v poslední době slyšet v televizi při náborové kampani dárců kostní dřeně. Nemocných, kteří kostní dřeň potřebují, totiž přibývá. V českém registru je zatím 36 000 dárců, přesto **každý čtvrtý nemocný umírá**, neboť nemá dárce. Dárců je zatím totiž málo. Zatímco například v Německu je v registru každý dvacátý občan, u nás jen každý dvěstěosmdesátý! Přitom je každoročně provedeno asi sto transplantací. Stovce lidem je znovu darován život a možnost vrátit se zpět ke svým milovaným. Ne všichni však mají to štěstí, že dárce najdou. A třeba jste to právě vy – kdo může zachránit život!

Nečekejme, až někdo z našich blízkých onemocní a přihlašujeme se do registru, vždyť začátek je snadný. **Každý zdravý člověk ve věku 18 – 35 let může vstoupit** do Českého národního registru dárců dřeně, darovat pak můžete až do 60 let.

Po písemném souhlasu vám bude odebrán pouze **malý vzorek krve** a vyšetření transplantačních znaků. V případě unikátní shody s nemocným budete požádáni o souhlas s odběrem krvetvorných buněk.

S největší pravděpodobností **budete jediným člověkem** na tomto světě, který může neznámému nemocnému zachránit život.

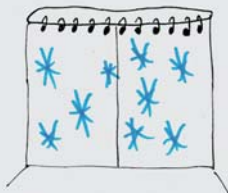
Jak se provádí odběr? Jsou dvě možnosti:

- Odsátím dřeně jehlami v narkóze z pánevních kostí.
- Odběrem tzv. z žíly přes separátor.

Volba je pouze na dárci. Odběr nezanechá žádné následky, od počátku existence této léčby se **nikdy nestalo, že by byl dárce ohrožen**.

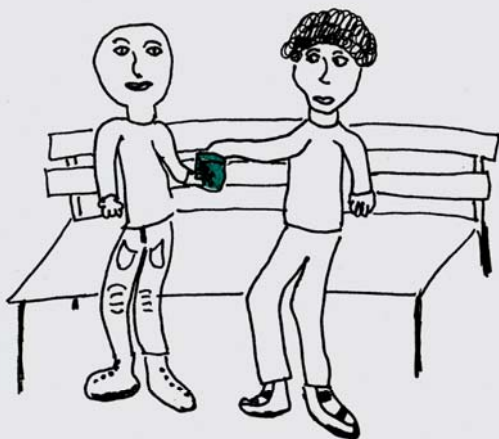
Dárci v registru i samotné darování je přísně **anonymní**, chráněno před jakýmkoliv zneužitím. Je **bezplatné** a **neobchodovatelné**, je to největší dar člověka člověku. Pro vstup do registru není nutná vaše finanční spoluúčast.

(Dárcovská centra v blízkosti našeho regionu a Jak pomoci víc - viz. obálka tohoto programu)

Jako laň dychtí
po bystré vodě,
tak dychtí duše má
po tobě, Bože!
Po Bohu žízním,
po živém Bohu.
Kdy se smím ukázat
před Boží tváří?
Slzy jsou chléb můj
ve dne i v noci,
když se mne každý den ptají:
„Kde je tvůj Bůh?“
Vzpomínám na to
a duši vylévám v sobě...

(Žalm 42, Druhá kniha žalmů)

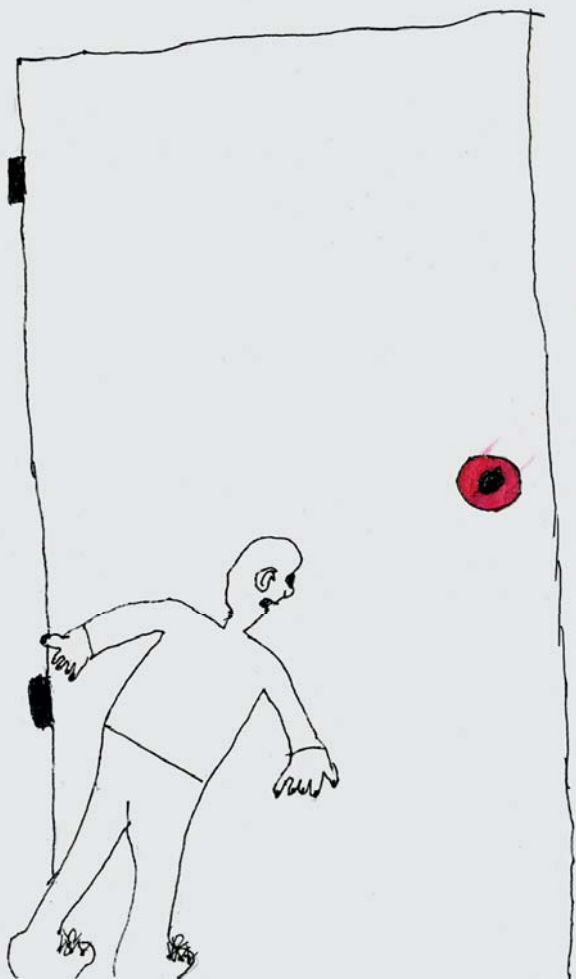
Posadili jsme se na lavičku a cucali bonbon.

„Porad' mi, krčmářko bohů,“ zvolal Gilgames, „rád splním všechno, co řekneš, Siduri božská! Ukaž mi cestu /.../ Když hledím do tvé tváře, kterou jindy vždy skrývá závoj, nechci pohlédnout do tváře smrti, které se bojím! Ukaž mi směr cesty, na jejímž konci je život!“

„Život, který hledáš, nenajdeš,“ řekla mu Siduri. „Když velcí bohové stvořili lidstvo, zaručili lidstvu los smrti, věčnost si nechali pro sebe ve svých rukou. Jiný však život hledej, hrdino Gilgameši, poslechni mou radu! Hleď si svého blaha, naplň si žaludek, pořádně se napij, ve dne v noci se vesel! Každý den oslavuj svátek, hoduj a bav se od rána do večera a od večera do rána, tancuj, zpívej, věnuj se radovánkám! Hlavu měj vždy umytu a vlasy učesané, dbej o své tělo a koupej se ve vodě, měj vždy na sobě čisté a bezvadné šaty! Pečuj o své děti, potěš se s manželkou, měj stále dobrou náladu, starosti hoď za hlavu a na smrt zapomeň! Tak si počínají lidé, takový život je určen lidstvu!

(Gilgameš - Tabulka devátá a desátá)

Ty, Bože to možná nevíš, ale takový kumbál na smetáky se dá otevřít jen zvenčí, zevnitř ani náhodou...

Pieta

Umírat v Božím mateřském náručí

Když ve středověku řádl mor a některé oblasti ztratily přes polovinu obyvatel, bylo lidskou potřebou uchovat si před očima obraz naděje navzdory smrti. V této době vznikla pieta: Maria držící mrtvého Ježíše na klíně. Umění zachycuje ten okamžik, kdy je Ježíš sňat z kříže a Marii vložen do klína.

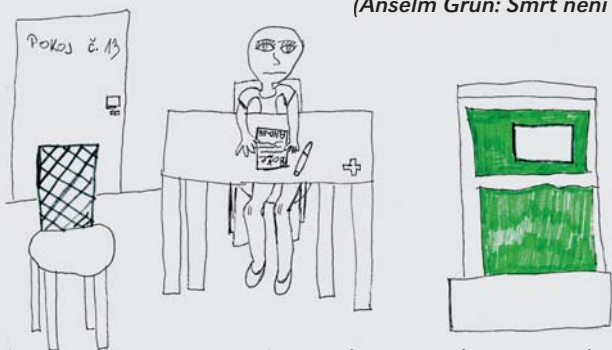
V Bibli není tato scéna dochována. Ale lidová zbožnost vytvořila tento obraz jednak proto, aby vyjádřila zbožnost matky nad svým mrtvým dítětem, ale také proto, aby lidem dala útěšný obraz smrti. Ve smrti se nepropadneme do hrůzy, jak to zažívali lidé v době moru, ale do mateřského náručí Božího, které nás láskyplně obejmě, stejně jako Maria láskyplně drží svého mrtvého syna na svých rukou.

V raných vyobrazeních byla znázorňována především Mariina bolest. V tzv. krásném stylu (přibližně kolem roku 1400) je hlavním rysem Mariina zobrazení něžnost. Svou bolest vyjadřuje jen potlačovaně v tichém rozjímání. Ježíš leží téměř vodorovně natažený přes kolena své matky. V tomto obraze již nejde o Mariin žal, který byl zřejmě na počátku důvodem vzniku tohoto vyobrazení, nýbrž o obraz umírání.

Tento obraz umírání meditovalo od té doby mnoho lidí, aby se vyrovnali se svým strachem ze smrti. Pokud se tento obraz do nás otiskne, tušíme v hlubinách své duše, že smrt je něco jako nové narození. Umírání má cosi do činění s matkou. Tak jako na svět přicházíme z matčina klína, tak půjdeme ve smrti do Božího mateřského náručí. Sám Bůh nám mateřsky vyjde vstříc. Maria není bohyně, která nás přijme. Je v úplnosti člověkem. A přesto se v umění a zbožnosti stala prizmatem, v němž se otevírá obraz Božího mateřství. Hledíme na matku, která drží svého mrtvého syna na klíně. A skrze ni spatřujeme mateřského Boha, který nás ve smrti přitiskne ve svém něžném náručí.

Smrt je novým narozením. Budeme nově stvořeni, ale již ne k boji, ale k pokoji, ne k růstu, ale k dokonání. Na začátku a na konci našeho života stojí matka. /.../ Matka je branou, skrze níž vcházíme do pozemského života. A je také branou, skrze níž vejdem do nebe.

(Anselm Grün: Smrt není konec)

P.S. Nemám Tvoji adresu, co mám dělat?

Louskáček

Louskáček – rusky *Ščelkunčik*. Divadelní baletní pohádková inscenace na náměty příběhu Ernesta Theodora Amadea Hoffmanna (1776-1822). Hudbu složil Petr Iljič Čajkovskij (1840-1893). Příběh o Klárce a její hračce Louskáčku, jenž ve snu ožije, bojuje se zlým Myším králem a jeho myší armádou. Zvítězí, promění se v krásného prince a odvádí si Klárku do kouzelné země. Premiéra baletu se uskutečnila v Mariinském divadle v Petrohradu 18.12.1892, choreografii vytvořil Lev Ivanov. První premiérou za hranicemi Ruska byla česká premiéra 17.8.1908 v ND v Praze, autorem choreografie byl Achille Viscusi.

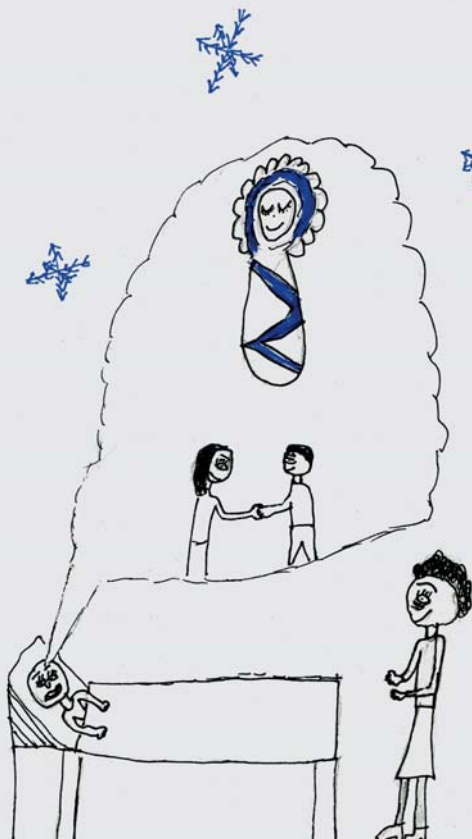

*Jsem pro, abys za mnou přišel.
Zvu Tě na návštěvu svých myšlenek.*

Éric-Emmanuel Schmitt (*1960)

Francouzský spisovatel, dramatik a režisér žijící v Belgii. Narodil se v Lyonu ve středostavovské, ateisticky zaměřené rodině. Teprve v dospělosti, jak píše „po mystickém zážitku v alžírské poušti“ se stal věřícím. Vystudoval filosofii na École normale supérieure v Paříži (1980-1985), kde roku 1987 absolvoval disertační práci *Diderot et la métaphysique* (Diderot a metafyzika). Krátce učil v Cherbourg-Octeville a na univerzitě v Chambéry. Od počátku devadesátých let, po svém prvním úspěchu na divadle, se věnuje literatuře. Dnes patří k nejznámějším a nejocenenějším francouzsky píšícím autorům. Je autorem více než desítky větších i drobných próz (např. román *L'Évangile selon Pilate - Evangelium podle* vyšel také česky v r. 2005), filosofických esejů i dramát, úspěšně inscenovaných po celém světě (např. *Le Visiteur - Návštěvník*, 1993; *Le Libertin*, 1997, česky pod názvem *Heslo "Morálka"* aj.).

Novela *Oscar et la dame rose* (2002) - *Oskar a růžová paní* (Praha: Garamond 2006), patří do tak zvaného *Cyklu o neviditelném - Cycle de l'Invisible*, v němž se Schmitt velmi citlivě, s filosofickou erudicí a současně čtivě, dotýká spirituality velkých světových náboženství (*Milarepa* - buddhismus, *Pan Ibrahim a květy koránu* - islám, *Noemovo dítě* - judaismus, *Zápasník sumo, který nemohl ztloustnout* - šintoismus).

Jen jednu věc jsme nedělali, takovou tu pusou,
co se při ní proplétají jazyky. Peggy Blue měla
strach, že z toho bude mít děti.

Zoja Mikotová

Pracovala jako výtvarnice, grafička a divadelní technička, poté vystudovala činoherní režii na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění (1975–1980), kde se zabývala i metodikou pantomimy. Následujících deset let byla ve stálém angažmá jako režisérka a choreografka v Loutkovém divadle Radost. Jako režisérka a choreografka hostovala v řadě divadel u nás i v zahraničí. Na Divadelní fakultě JAMU založila studijní obor Výchovná dramatika neslyšících, habilitovala se v roce 1997, profesorkou pro obor dramatická umění byla jmenována v roce 2000. Se studenty i s absolventy se zúčastnila mnoha festivalů a workshopů. V roce 1994 absolvovala studijní pobyt na Gallaudetově univerzitě ve Washingtonu. Soustavně se věnuje tematice divadla neslyšících, za což i získala ocenění na mezinárodních festivalech. Spolupracuje s řadou divadel u nás i v zahraničí. Ve Slováckém divadle inscenovala pohádku *Pinochio* (prem. 2010).

Tři dny čekat nemůžu.

Jaroslav Milfajt

Po studiích na Střední uměleckoprůmyslové škole řemesel v Brně, pokračoval ve studiu loutkové scénografie na Divadelní akademii múzických umění v Praze. Spolupracuje s předními českými režiséry loutkového divadla, opery a operety, muzikálu i činoherního divadla. Navrhl loutky, kostýmy a kulisy pro více než 250 inscenací. Je hlavním výtvarníkem, dekorátérem a scénografem Městského divadla v Brně. Se Slováckým divadlem spolupracuje v posledních letech již po několikáté, ze všech inscenací připomeňme *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert* (prem. 2011) či *Harold a Maude* (prem. 2010).

David Smečka

Po absolvování studia činoherního herectví na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v Brně spolupracoval s Divadlem Polárka a s Divadlem Neslyším v Brně, roku 2006 přijal herecké angažmá v Klicperově divadle v Hradci Králové, kde působí dodnes. Jako hudební skladatel, textař a hudebník spolupracoval s mnoha divadly v Čechách a na Moravě (např. Východočeské divadlo Pardubice, Divadlo Husa na provázku v Brně, Divadlo A. Dvořáka Příbram aj.); ve Slováckém divadle vytvořil hudbu k několika inscenacím, například: *Villon F. (Na krk oprátku ti věší)* z r. 2007 a *Modré květy* (prem. 2011).

Rychle jsem připravil útěk. Hračky jsem dal Einsteinovi, diskmena Uzenáčovi, bonbony Popcornovi. Všechno šlo podle plánu: v půl dvanácté mě babi popřála hezkého Ježíška s rodiči a pak se vypařila do šatny.

2. premiéra sezóny 2011 / 2012

Program připravil	Libor Vodička
Grafická úprava	Eva Jiřikovská
Technická redaktorka	Naděžda Slachová
Zodpovídá	Igor Stránský, ředitel SD
Grafické zpracování a tisk	Joker s.r.o.

Dekorace, rekvizity a vlásenky byly vyrobeny v dílnách Slováckého divadla, vedoucí výroby Jiří Janík. Kostýmy vyrobily Pavlína pavlíčková a Drahomíra Ulmová. Zámečnické práce provedla firma , stolařské práce firma . Pojednání dekorací Jitka Galušková, Yveta Heinzová a Jaroslav Hájek.

Hudbu nahrál.... ve složení:

K programu jsme použili tuto literaturu:

Bible

Anselm Grün: *Smrt není konec. Co nastane po smrti?* Praha: Nakladatelství Paulínky 2010.

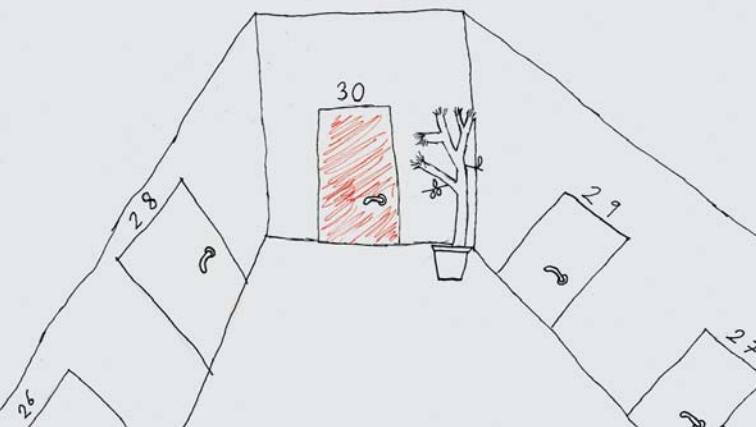
František Sušil, *Moravské národní písně s nápěvy.* Praha: Argo 2007.

Vojtěch Zamarovský: *Gilgameš.* Praha: Odeon

Autorská práva k představení zastupuje DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, o.s., se sídlem Krátkého 1, Praha 9, 190 03.

Zřizovatelem divadla je Město Uherské Hradiště.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

*Sestřičky nás s Peggy Blue hlídaly
jako dvě nevybuchlý petardy.*

Dárcovská centra v blízkosti našeho regionu:

Brno – Transfúzní oddělení a krevní banka FN
Jihlavská 20, 639 00 Brno
tel. +420 532 233 920
Provozní doba Po-Pá: 7.00-9.00 hod. – po domluvě.

Olomouc – Imunologický ústav FN a LF UP
I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc
tel. +420 585 415 116
Provozní doba Po-Pá: 7.00-14.00 hod.

Jak pomoci víc?

Jedno vyšetření transplantačních znaků stojí asi 1500,- Kč.
Není hrazeno žádnou zdravotní pojišťovnou,
a to nikde na světě.

Můžete pomoci s úhradou nákladů na vyšetření.
Můžete přispět jakoukoliv částkou, která bude prokazatelně
směřována potřebným.

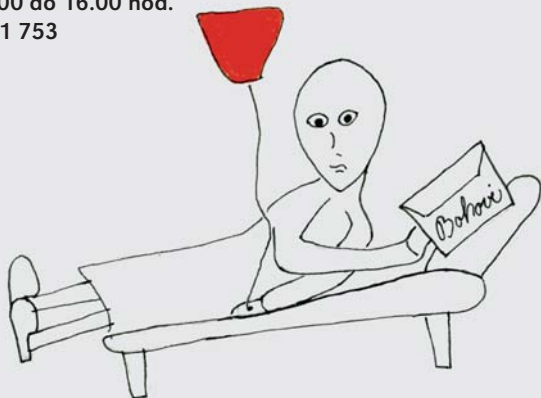
Peníze je možné poslat na účet
Nadace pro transplantace kostní dřeně č. 4343043/0300.

DMS KOSTNIDREN na číslo 87777
(Cena SMS je 30,- Kč, nadace obdrží 27,- Kč.)

DMS ROK KOSTNIDREN na číslo 87777
(Cena SMS je každý měsíc 30,- Kč,
nadace obdrží každý měsíc 27,- Kč.)

www.transplantace.cz
www.kostnidren.cz

Informace
Po-Pá od 8.00 do 16.00 hod.
tel.: 377 521 753

*Milý Bože, dnes je mi sto let, jako bábi Růžence.
Hodně spím, ale cítím se dobře. Pořád ještě žiju.*